

YHDENVERTAISUUS- ja TASA-ARVOLAUTAKUNTA/Jaosto

Leirintäalue, esteettömyys, välillinen syrjintä

Diaarinumero: YVTLTK/5XX/2018

Antopäivä: XX.XX.2020

Pyörätuolia liikkumiseensa käyttävä vammainen henkilö olisi halunnut majoittua leirintäalueelle, jonka oli ilmoitettu olevan esteetön. Hänen saavuttuaan paikan päälle kävi ilmi, ettei leirintäalueella ollut WC -tilaa, jota hakija olisi pystynyt käyttämään. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta totesi, että vastaajan leirintäalue palveluna oli muiden palvelujen tavoin oltava vammaisille henkilöille saavutettava. Lautakunta totesi, että leirintäalueen wc- ja suihkutilojen käyttö voidaan katsoa olevan olennainen ja tarpeellinen osa hakijalle vastaajan tarjoamasta palvelusta. Hakija oli tullut vammaisuutensa vuoksi asetetuksi muita leirintäalueen vierailijoita epäedullisempaan asemaan. Asiassa oli siten tältä osin syntynyt yhdenvertaisuuslain 28 §:n mukainen syrjintäolettava välillisestä syrjinnästä vammaisuuden perusteella.

Asiassa oli kyse leirintäalueesta, joka on yleisölle avoin palvelu. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta totesi, että YK:n vammaisyleissopimuksen mukaan vammaisille henkilöille on varmistettava muiden kanssa yhdenvertainen pääsy fyysiseen ympäristöön, kuten yleisölle avoimiin palveluihin. Saavutettavuus on turvattava jo ennen kuin henkilö pyytää päästä johonkin tilaan.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi, ettei avointa palvelua voida pitää saavutettavana, mikäli vammaisen henkilön on tilaa käytettäessä otettava esimerkiksi turvallisuutta koskeva riski. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta totesi, että hakijan syrjintäväitteen arvioinnin osalta ei ole merkitystä sillä, että jotkut liikuntarajoitteiset ovat aiemmin voineet käyttää vastaajan tiloja ja palveluja. Hakijan vammaisuuden takia hän ei joka tapauksessa voinut turvallisesti käyttää vastaajan wc- ja suihkutilaa.

Ottaen erityisesti huomioon YK:n vammaisyleissopimuksen vaatimukset, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta totesi, että hakija ei vammaisuutensa takia tosiasiasa voinut muiden henkilöiden tavoin käyttää vastaajan tarjoamaa palvelua. Lautakunta katsoi vastaajan välillisesti syrjineen hakijaa hänen vammaisuutensa perusteella ja kielsi vastaajaa uusimasta hakijaan kohdistuvaa syrjintää.

(Lainvoimainen)

Asian tausta

Hakija on pyörätuolilla liikkuva henkilö. Hakija on 1.8.2018 tiedustellut vastaajalta sähköpostitse, mahtuuko hän pyörätuolilla vastaajan leirintäalueen wc- ja suihkutilaan. Hakijalle on todettu, että alueella on yksi rakennus, jonka wc- ja suihkutilaan pääsee pyörätuolilla. Hakija on tiedustellut vielä telttapaikan varaamista, johon hänelle on vastattu, ettei varaaminen ole tarpeen, vaan telttapaikan voi valita saapumisen yhteydessä.

Hakija on 8.8.2018 käynyt tutustumassa vastaajan tiloihin ja todennut vastaajalle, ettei hän pysty käyttämään wc- ja suihkutilaa. Tämä johtui esimerkiksi siitä, ettei ovi avautunut riittävästi pyörätuolilla liikkuesssa, eikä tilassa ollut suihkutuolia. Wc-tilassa ei myöskään mahtunut liikkumaan pyörätuolilla. Tämän vuoksi hakija ei yöpynyt vastaajan leirintäalueella.

Hakijan vaatimukset

Hakija vaatii, että yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta kääntäisi hänelle vastaajan vastaukset suomesta englanniksi.

Hakija katsoo, että häntä on syrjitty hänen vammaisuutensa perusteella, kun vastaajan leirintäalueen wc- ja suihkutila eivät ole olleet hänelle esteettömiä.

Hakija lisäksi vaatii, että vastaajan tulisi maksaa hänelle hyvitystä kuluista, jotka johtuivat uuden majoituksen hankkimisesta.

Hakijan perustelut

Hakija ei ole vammaisuutensa takia voinut käyttää vastaajan wc- ja suihkutilaa. Vastaaja on syrjinyt häntä, kun vastaaja ei ole informoinut häntä etukäteen kuvilla, eikä nettisivuillaan esteettömyydestä. Vammaisyleissopimuksen mukaan hänellä on oikeus päästä samoihin palveluihin kuin mihin muut vieraat pääsevät leirintäalueella. Vastaaja ei ole tarjonnut hänelle kohtuullista mukautusta, jotta hän olisi voinut käyttää vastaajan palveluja. Hakija on myös ehdottanut esteettömyystoimenpiteitä vastaajalle, mutta vastaaja ei ole ollut kiinnostunut asiasta.

Wc- ja suihkutilan ovi ei avautunut riittävästi pyörätuolilla liikkuesssa ja oven avaaminen onnistui vain niin, että hakijan puoliso avusti asiassa. Wc-tila ei myöskään ollut riittävän suuri pyörätuolilla liikkumiseen. Suihkutilassa ei ollut suihkutuolia silloin, kun hän kävi siellä. Vastaaja totesi hakijalle, että aiemmin heillä on ollut suihkutuoli, mutta se meni jatkuvasti rikki, joten he eivät hankkineet uutta. Hänelle ei myöskään kerrottu olemassa olevasta suihkutuolista missään vaiheessa asiointitilannetta 8.8.2018. Vastaajan myöhemmin kuvissa esittämä suihkutuoli ei myöskään olisi ollut hänelle turvallinen käyttää. Suihkutilassa ei myöskään ollut käsitukia, eikä suihkun säätimet myöskään ole hänelle oikealla korkeudella. Myöskään toisessa rakennuksessa oleva suihkutila ei olisi ollut hänelle esteetön.

Vastaajan vastaus

Vastaaja kiistää syrjineensä hakijaa.

Vastaajan perustelut

Vastaaja katsoo, että kyseessä on ollut osittain väärinymmärrys johtuen sähköpostiviesteistä ja kielitaidosta. Vastaajalla on oikeus valita asiakkaansa, vaikka valintaperusteet eivät saa olla syrjiviä. Se ei ole syrjintää, jos joku ei valitse vastaajan palveluja. Hakija on tullut arvioimaan vain yhden saniteettitilan. Kun se ei ollut hakijan pyörätuolille sopiva, hakija vetosi siihen ja poistui majoittumaan muualle. Tyytymättömyys palvelutasoon ei ole peruste syrjintäsyytteelle. Jatkossa vastaaja on tietoisempi esteettömyystarpeista ja -puutteista leirintäalueella. Lisäksi tarkoitus on lisätä verkkosivuille enemmän kuvia ja tietoa näistä seikoista.

Kun liiketoiminta aloitettiin vuonna 2011, inva-merkillä varustetun rakennuksen ulko-oven kääntämisestä avautumaan sisäänpäin keskusteltiin, mutta sitä ei ollut tehtävissä ilman tiiliseinään tehtäviä muutoksia. Kyseinen rakennus on 1960-luvulta ja sitä on remontoitu vuosituhaten vaihteessa. Leirintäalueen rakennuksia ei ole rakennettu esteettömiksi, eikä silloin voimassa olleet rakennusmääräykset edellyttäneet enempää. Niiltä ei voi siten vaatia nykyisten rakennusmääräysten mukaisia tasoja. Esteettömyys määritellään valtion rakennusmääräyksissä, eikä yksittäisen henkilön osaamisen mukaan.

Inva-merkillä varustetun tilan ulko-oven saa hakasella lukittua auki-asentoon, jota on käytetty, kun alueella on liikuntarajoitteisia. Wc:n ja suihkutilan sisäovi on riittävän leveä, jotta siitä pääsee pyörätuolilla kulkemaan niin, että siinä pääsee pyörätuolilla oven päätyyn työntämään oven takaisin kiinni asioidessaan wc:ssä tai suihkussa.

Vastaajalla on myös liukuesteillä varustettu suihkutuoli, jota lainataan tarvittaessa. Kun hakija on ollut paikalla, suihkutuoli on ollut toisessa tilassa. Hakija olisi saanut sen käyttöönsä, jos hän olisi yöpynyt leirintäalueella. Vastaaja on kertonut tästä myös hakijalle. Vastaajalla on ollut lisäksi käytössä liikuteltavat rampit. Vastaaja on myös myöhemmin hankkinut suihkutilaan uuden tuolin, jonka korkeutta voi tarvittaessa säätää. Tätä pidetään erikseen saatavilla asiakkaille, kun he tarvitsevat sitä. Suihkutilaan on myös nyt asennettu myöhemmin tukikahva seinään.

Vastaajan leirintäalue on luokiteltu Suomen Leirintäalueyhdistyksen luokittelun mukaisesti viimeksi vuonna 2015. Vastaajan toiminta ja tilat on lisäksi tarkistettu Eteläkärjen ympäristöterveyden ja eurooppalaisten leirintäorganisaatioiden toimesta.

Vastaajalla on ollut vuosien aikana useampia asiakkaita, joilla on ollut erilaisia liikuntarajoitteita. He ovat kyenneet käyttämään tiloja ilman ongelmia ja tarjotut mukautukset ovat olleet heille riittävät.

Esittelijän esitys

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta hylkää hakijan pyynnön vastaajan vastausten kääntämisestä.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta jättää tutkimatta toimivaltaansa kuulumattomana hakijan vaatimuksen hyvityksen maksamisesta hänelle.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo vastaajan välillisesti syrjineen hakijaa hänen vammaisuutensa perusteella yhdenvertaisuuslain 8 §:n syrjinnän kiellon vastaisesti ja kieltää vastaajaa uusimasta hakijaan kohdistuvaa syrjintää.

Kysymyksenasettelu

Asiassa on kysymys siitä, onko vastaaja syrjinyt hakijaa hänen vammaisuutensa vuoksi, kun leirintäalueen wc- ja suihkutilat eivät olleet hänelle esteettömiä käyttää sekä tuleeko vastaajan maksaa hakijalle hyvitystä.

Asiassa on lisäksi kyse siitä, tuleeko yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan käännättää vastaajan vastaukset suomesta englanniksi hakijalle.

Perustelut

Hakijan pyyntö vastaajan vastausten kääntämisestä

Hakija on pyytänyt vastaajan lautakunnalle toimittamien asiakirjojen kääntämistä suomesta englanniksi.

Hakemuksen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnalle voi kielilain (423/2003) mukaan tehdä suomen tai ruotsin kielellä. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta on päättänyt 11.11.2015, että sille voi tehdä hakemuksen myös englannin tai saamen kielellä.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnalla ei ole velvollisuutta itse käyttää muita kieliä kuin suomea tai ruotsia. Kaikki muu muiden kielten kääntäminen, käännättäminen tai käyttäminen perustuu lautakunnan omaan tapauskohtaiseen päätöksentekoon.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätökset annetaan suomen, ruotsin tai saamen kielellä.

Kielilain 9 §:n mukaan oikeudesta käyttää viranomaisissa muita kieliä kuin suomen, ruotsin ja saamen kieltä säädetään oikeudenkäyntiä, hallintomenettelyä ja hallintolainkäyttöä koskevassa lainsäädännössä, koulutusta koskevassa lainsäädännössä, terveydenhuolto- ja sosiaalilainsäädännössä sekä muussa eri hallinnonaloja koskevassa lainsäädännössä.

Jokaisella on kielilain 10 §:n 1 momentin mukaan oikeus käyttää valtion viranomaisessa suomea tai ruotsia.

Kielilain 12 §:n mukaan hallintoasian käsittelykielenä kaksikielisessä viranomaisessa on asianosaisen kieli, joko suomi tai ruotsi. Jos asiassa on useita asianosaisia ja nämä ovat erikielisiä, viranomainen päättää käytettävästä kielestä asianosaisen oikeutta ja etua silmällä pitäen.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta annetun lain (1327/2014) 12 §:n mukaan menettelyyn lautakunnassa sovelletaan hallintolakia (434/2003), jollei tässä laissa, yhdenvertaisuuslaissa tai tasa-arvolaissa menettelystä toisin säädetä. Pääsääntöisesti hallintolain 26 §:n 1 momentista johtuu, että jos käsittelyn kohteena on asianosaisen itse vireille panema asia, viranomaisella ei ole ehdotonta velvollisuutta järjestää tulkitsemista ja kääntämistä. Asianosaisen on siis yleensä itse huolehdittava tulkitsemisesta ja kääntämisestä omalla kustannuksellaan.

Kuitenkin hallintolain 26 §:n 3 momentin mukaan asian selvittämiseksi tai asianosaisen oikeuksien turvaamiseksi viranomaisen voi huolehtia tulkitsemisesta ja kääntämisestä muussakin kuin 1 momentissa tarkoitettussa asiassa.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, ettei asiassa ole ollut tarpeen järjestää hakijalle maksutonta kääntämisapua. Asiassa saadun selvityksen perusteella lautakunta katsoo, että hakija on saanut tarvittavat tiedot asiassaan sekä pystynyt vastaamaan vastaajan suomenkielisiin vastauksiin, eikä hakijan oikeusturva ole asiassa vaarantunut. Lautakunta toteaa, että vastaajalla on ollut oikeus asioida suomeksi kielilain perusteella.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta siten hylkää vaatimuksen kääntää vastaajan vastaukset suomesta englanniksi hakijalle.

Väitettyyn syrjintään sovellettavat oikeusohjeet

Yhdenvertaisuuslakia sovelletaan sen 2 §:n 1 momentin mukaan julkisessa ja yksityisessä toiminnassa. Yhdenvertaisuuslain 8 §:n mukaan syrjintä muun ohella vammaisuuden perusteella on kielletty.

Välittömänä syrjintänä pidetään yhdenvertaisuuslain 10 §:n mukaan sitä, että jotakuta kohdellaan henkilöön liittyvän syyn perusteella epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta on kohdeltu, kohdellaan tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa.

Syrjintä on yhdenvertaisuuslain 13 §:n mukaan välillistä, jos näennäisesti yhdenvertainen sääntö, peruste tai käytäntö saattaa jonkun muita epäedullisempaan asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella, paitsi jos säännöllä, perusteella tai käytännöllä on hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia.

Yhdenvertaisuuslain 15 §:n mukaan viranomaisen, koulutuksen järjestäjän, työnantajan sekä tavaroiden tai palvelujen tarjoajan on tehtävä asianmukaiset ja kulloisessakin tilanteessa tarvittavat kohtuulliset mukautukset, jotta vammaisen henkilö voi yhdenvertaisesti muiden kanssa asioida viranomaisissa sekä saada koulutusta, työtä ja yleisesti tarjolla olevia tavaroita ja palveluita samoin kuin suoriutua työtehtävistä ja edetä työuralla. Mukautusten kohtuullisuutta arvioitaessa otetaan huomioon vammaisen ihmisen tarpeiden lisäksi 1 momentissa tarkoitettun toimijan koko, taloudellinen asema, toiminnan luonne ja laajuus sekä mukautusten arvioidut kustannukset ja mukautuksia varten saatavissa oleva tuki.

Yhdenvertaisuuslain 20 §:n 3 momentin mukaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta voi muissa kuin työsuojeluviranomaisen toimivaltaan 22 §:n mukaan kuuluvissa asioissa kieltää asianomaista jatkamasta tai uusimasta syrjintää tai vastatoimia taikka määrätä tämän ryhtymään kohtuullisessa määräajassa toimenpiteisiin tässä laissa säädettyjen velvollisuuksien täyttämiseksi. Lautakunta voi asettaa antamansa kiellon tai määräyksen tehosteeksi uhkasakon.

Yhdenvertaisuuslain 28 §:n mukaan vireillepanijan on syrjintää tai vastatoimia koskevaa asiaa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa käsiteltäessä esitettävä selvitystä seikoista, joihin vaatimus perustuu. Jos asiaa käsiteltäessä esitettyjen selvitysten perusteella voidaan olettaa syrjinnän tai vastatoimien kieltoa rikotun, vastapuolen on kumotakseen oletuksen osoitettava, että kieltoa ei ole rikottu.

Suomessa lailla (26/2016) voimaansaatetun YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn yleissopimuksen (CRPD, jälj. vammaisyleissopimus) 5 artiklan 2 kohdan mukaan sopimuspuolet kieltävät kaiken syrjinnän vammaisuuden perusteella ja takaavat vammaisille henkilöille yhdenvertaisen ja tehokkaan oikeussuojan syrjintää vastaan syrjintäperusteesta riippumatta.

Vammaisyleissopimuksen yleisperiaatteita koskevan 3 artiklan mukaan yleissopimuksen periaatteena on muun muassa esteettömyys ja saavutettavuus, joista säädetään sopimuksen 9 artiklassa. Vammaisyleissopimuksen 9 artiklan 1 kohdan mukaan vammaisille henkilöille on varmistettava muiden kanssa yhdenvertainen pääsy fyysiseen ympäristöön sekä muihin yleisölle avoimiin tai tarjottaviin järjestelyihin ja palveluihin sekä kaupunki- että maaseutualueilla. Näitä toimia, joihin sisältyy saavutettavuuden esteiden tunnistaminen ja poistaminen, sovelletaan muun muassa rakennuksiin ja muihin sisä- ja ulkotiloihin. Lisäksi 9 artiklan 2 kohdan mukaan sopimuspuolet toteuttavat asianmukaiset toimet, joilla varmistetaan, että yksityiset tahot, jotka tarjoavat yleisölle avoimia tai tarjottavia tiloja ja palveluja, ottavat huomioon kaikki esteettömyyden ja saavutettavuuden osatekijät vammaisten henkilöiden kannalta.

Vammaisyleissopimuksen 30 artiklan 5 kohdan mukaan, jotta vammaiset henkilöt voisivat osallistua yhdenvertaisesti muiden kanssa vapaa-ajan toimintaan, sopimuspuolet toteuttavat asianmukaiset toimet, joilla varmistetaan, että vammaiset henkilöt c) pääsevät virkistys- ja matkailupaikkoihin ja d) saavat palveluja virkistys-, matkailu- ja vapaa-ajan-toimintojen järjestäjiltä.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivalta

Hakija on vaatinut, että yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta määräisi vastaajan maksavan hänelle hyvitystä aiheutuneista majoituskustannuksista. Majoituskustannukset johtuivat siitä, että hän ei voinut yöpyä vastaajan leirintäalueella, vaan joutui sen sijaan maksamaan kalliimman majoituksen muualta. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan tehtävistä yhdenvertaisuuslain alalla on säädetty yhdenvertaisuuslain 20 §:ssä, eikä sillä ole toimivaltaa määrätä muunlaisia seuraamuksia kuin 20 §:ssä määritettyjä. Lautakunnalla ei säännöksen mukaan ole toimivaltaa määrätä hyvitystä tai kuluja korvattavaksi. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta siten jättää hakijan vaatimuksen hyvityksen maksamisesta tutkimatta toimivaltaansa kuulumattomana.

Syrjintäoletaman syntyminen

Yhdenvertaisuuslain esitöiden mukaan pelkkä väite tai epäily syrjinnän tai vastatoimien kiellon rikkomisesta ei riitä oletaman syntymiseen. Täyttä näyttöä syrjinnästä tai vastatoimista ei kuitenkaan edellytetä, vaan riittävää on, että tuomioistuimelle tai muulle asiaa käsittelevälle toimivaltaiselle viranomaiselle syntyy esille tulleiden seikkojen valossa perustellusti oletama syrjinnän tai vastatoimien kiellon vastaisesta menettelystä. Olettama syrjinnän tai vastatoimien kiellon rikkomisesta voi perustua paitsi vireillepanijan, myös vastapuolen esille tuomiin seikkoihin taikka mahdolliseen muuhun asiaa käsiteltäessä saatuun selvitykseen. (HE 19/2014 vp s. 93.)

Yhdenvertaisuuslain esitöiden mukaan välillistä syrjintää voi olla menettely, jonka seurauksena johonkin tiettyyn, henkilöön liittyvien syiden perusteella määräytyvään ryhmään kuuluva henkilö joutuu muihin nähden erityisen rajoituksen, vaatimuksen, rasisiteen, velvoitteen tai muun haitan kohteeksi. Säännön, perusteen tai käytännön

välillinen syrjivyyksy ilmenee usein siten, että johonkin tiettyyn ryhmään kuuluvien henkilöiden on tosiasiallisesti muita vaikeampi täyttää jokin asetettu edellytys tai siten, että valitulla toteuttamistavalla on kielteisiä vaikutuksia nimenomaan ja vain heihin. (HE 19/2014 vp s. 76-77.)

Vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn yleissopimuksen hyväksymistä koskevan hallituksen esityksen mukaan sopimuksen 9 artiklan mukainen esteettömyyttä ja saavutettavuutta koskeva velvoite on yksi yleissopimuksen keskeisimmistä läpileikkaavista teemoista. Sopimuspuolilla on tässä aktiivinen toimintavelvoite. (HE 284/2014 vp s. 31.)

Vammaisyleissopimuksen toteutumisesta valvovan komitean mukaan sopimuksen tarkoittama saavutettavuus liittyy ihmisryhmiin, kun taas kohtuulliset mukautukset liittyvät yksilöihin. Velvollisuus turvata saavutettavuus on olemassa jo ennen kuin yksilö pyytää päästä johonkin paikkaan tai käyttää jotakin palvelua. Komitean mukaan saavutettavuuden toteuttamattomuuden perusteena ei voida vedota liialliseen taakkaan. Komitean mukaan sopimuksen 5 artiklan 2 kohdan mukainen syrjintäkielto velvoittaa sopimusvaltiot selkeästi määrittelemään kielletyksi syrjinnäksi muun muassa avoimien palvelujen pariin pääsemisen epäämisen. (Committee on the Rights of Persons with Disabilities, General Comment No. 2 (2014), kohdat 25 ja 29)

Esteettömyyttä koskevista vaatimuksista sekä yleis- ja pysyväisluonteisista esteettömyystoimenpiteistä ei säädetä yhdenvertaisuuslaissa, vaan muualla lainsäädännössä. Rakennetun ympäristön ja rakentamisen esteettömyys perustuu maankäyttö- ja rakennuslainsäädännössä asetetuille tavoitteille. (HE 19/2014 vp, s. 37 ja 79 sekä HE 284/2014 vp s. 32.)

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa aluksi, että se arvioi hakijan yksittäisen asiointitilanteen osalta esittämää syrjintäväitettä yksinomaan yhdenvertaisuussääntelyn esteettömyyttä ja saavutettavuutta koskevien vaatimusten perusteella. Lautakunnan toimivaltaan ei kuulu esteettömyysmääräysten, määräysten mukaisen rakentamisen ja siinä ilmenevien mahdollisten puutteiden sisällöllinen arviointi.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa, ettei jälkikäteen ole mahdollista selvittää 8.8.2018 asiointitilanteen tarkkaa sisältöä. Koska osapuolilla on erilainen käsitys 8.8.2018 tapahtumista, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta arvioi näyttöä syrjintäoletettaman syntymisen osalta kokonaisuutena ottaen huomioon kaiken asiassa kertyneen selvityksen.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että asiassa on riidatonta, että hakijalle on todettu sähköpostitse, että leirintäalueella olisi pyörätuolilla pääsy wc- ja suihkutilaan. Asiassa saadun selvityksen perusteella hakijalla on ollut tarkoitus majoittua vastaajan leirintäalueella. Kun hän on tutustunut vastaajan wc- ja suihkutilaan, on hän kuitenkin huomannut, ettei pysty käyttämään tiloja. Hakijan esittämän selvityksen mukaan hän ei ole vammaisuutensa vuoksi voinut käyttää vastaajan palveluita turvallisesti.

Vastaaja on todennut, että sillä on ollut 8.8.2018 tarjolla suihkutuoli ja erikseen liikuteltavat rampit. Lisäksi vastaaja on katsonut, että wc- ja suihkutilan ovi on avautunut riittävästi sekä, että wc-tila on riittävän iso.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa, että vastaajan leirintäalue palveluna on muiden palvelujen tavoin oltava vammaisille henkilöille saavutettava. Lautakunta toteaa, että leirintäalueen wc- ja suihkutilojen käyttö voidaan katsoa olevan olennainen ja

tarpeellinen osa hakijalle vastaajan tarjoamasta palvelusta. Lautakunta katsoo, että hakijan esittämän selvityksen perusteella hän ei voinut käyttää vastaajan wc- ja suihkutilaa vastaajan esittämistä seikoista huolimatta. Hakija on näin tullut vammaisuutensa vuoksi asetetuksi muita leirintäaluetta vierailijoita epäedullisempaan asemaan. Asiassa on siten tältä osin syntynyt yhdenvertaisuuslain 28 §:n mukainen syrjintäoletettava välillisestä syrjinnästä vammaisuuden perusteella.

Syrjintäoletettaman kumoaminen

Vastaajan on syrjintäoletettaman kumotakseen näytettävä, ettei se ole menetellyt yhdenvertaisuuslain 8 §:n syrjintäkiellon vastaisesti.

Vastaaja on todennut, että käytettävissä on ollut 8.8.2018 esimerkiksi suihkutuoli ja liikuteltava ramppi. Vastaaja on katsonut, että wc- tilassa on ollut riittävästi tilaa ja ovet ovat avautuneet riittävästi. Lisäksi vastaaja on myöhemmin hankkinut uuden suihkutuolin sekä suihkuun tukikahvan. Vastaaja on lisäksi todennut, ettei sillä ole aiemmin ollut ongelmia leirintäalueen palvelujen kanssa muiden liikuntarajoitettujen henkilöiden kohdalla. Vastaaja on myös todennut ottavansa esteettömyysasiat jatkossa paremmin huomioon.

Asiassa on ollut kyse leirintäalueesta, joka on yleisölle avoin palvelu. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa, että vammaisyleissopimuksen mukaan vammaisille henkilöille on varmistettava muiden kanssa yhdenvertainen pääsy fyysiseen ympäristöön, kuten yleisölle avoimiin palveluihin. Saavutettavuus on turvattava jo ennen kuin henkilö pyytää päästä johonkin tilaan. Mikäli vammaisen henkilön pääsy avoimeen palveluun estyy puutteellisen esteettömyyden vuoksi, on palvelun tarjoajan menettelyä pidettävä kiellettynä syrjintänä.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta on lisäksi katsonut, että vaikka rakennuksen käyttöönottoajan onkin voitava lähtökohtaisesti luottaa siihen, että lupaviranomaisen hyväksymä rakennus vastaa esteettömyysmääräyksiä, rakennuksen myöhemmin ilmenevä esteellisyys ja siitä johtuva puutteellinen saavutettavuus saattavat muodostaa vammaisia henkilöitä syrjivän tilanteen (YVTltk 150/2016, 20.4.2017).

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, ettei avointa palvelua voida pitää saavutettavana, mikäli vammaisen henkilön on tilaa käytettäessä otettava esimerkiksi turvallisuutta koskeva riski. Lautakunta toteaa suihkutuolin osalta, että vastaajalla on selvityksen perusteella ollut suihkutuoli, mutta sitä ei säilytetä suihkutiloissa, vaan sen saa pyydettyä. Hakijan 8.8.2018 asiointitilanteesta on jäänyt epäselväksi, onko suihkutuolin mahdollisesta käytöstä kerrottu hakijalle. Asiassa saadun selvityksen perusteella tuolloin olemassa oleva suihkutuoli ei joka tapauksessa olisi ollut turvallinen hakijalle. Myöskään ovi ei toiminut sellaisella tavalla, että hakija olisi pystynyt itsenäisesti ja esteettömästi käyttämään wc- ja suihkutiloja.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta lisäksi toteaa, että hakijan syrjintävaihteen arvioinnin osalta ei ole merkitystä sillä, vaikka jotkut liikuntarajoitteiset ovat aiemmin voineet käyttää vastaajan tiloja ja palveluja. Lautakunta tutkii, onko hakijaa syrjitty. Hakijan vammaisuuden takia hän ei ole joka tapauksessa voinut turvallisesti käyttää vastaajan wc- ja suihkutilaa. Myöskään se, että vastaaja on myöhemmin hankkinut esimerkiksi toisenlaisen suihkutuolin ja suihkutilaan tukikahvan, ei anna aihetta arvioida asiaa toisin.

Edellä esitetyillä perusteilla erityisesti huomioiden vammaisyleissopimuksen vaatimukset yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa, että hakija ei ole vammaisuutensa takia tosiasiaassa voinut muiden henkilöiden tavoin käyttää vastaajan tarjoamaa palvelua. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, ettei vastaaja ole esittänyt yhdenvertaisuuslain 13 §:ssä tarkoitettua hyväksyttävää tavoitetta, jonka perusteella se kumoaisi syrjintäoletaman. Näin ollen lautakunta katsoo vastaajan välillisesti syrjineen hakijaa hänen vammaisuutensa perusteella.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että koska kyse on ollut lautakunnan näkemyksen mukaan välillisestä syrjinnästä, ei kohtuullisten mukautusten epäämistä ole aiheellista tutkia erikseen.

Johtopäätös

Edellä todetuin perustein yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo vastaajan välillisesti syrjineen hakijaa vammaisuuden perusteella yhdenvertaisuuslain 8 §:n syrjinnän kiellon vastaisesti ja kieltää vastaaja uusimasta hakijaan kohdistuvaa syrjintää.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta jättää tutkimatta lautakunnan toimivaltaan kuulumattomana hakijan vaatimuksen hyvityksen maksamisesta hänelle.

Lisäksi yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta hylkää hakijan pyynnön vastaajan vastausten kääntämisestä suomesta englanniksi.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätös

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta päätti hyväksyä esittelijän esityksen.

Lainkohdat

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 2, 8, 10, 13, 15, 20 ja 28 §

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta annettu laki (1327/2014) 12 §

Kielilaki (423/2003) 9, 10 ja 12 §

Hallintolaki (434/2003) 26 §

Laki vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn yleissopimuksen ja sen valinnaisen pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (26/2016) 1 §

YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista (SopS 26-27/2016) 3 artikla, 5 artikla 2 kohta, 9 artikla 1 ja 2 kohdat, 30 artikla 5 kohta

Muutoksenhaku

Muutoksenhakuohjaus liitteenä.

Asian ovat päättäneet Tuomas Ojanen (puheenjohtaja), Paula Ilveskivi, Pirkko Mahlamäki, Timo Saranpää ja Milka Sormunen. Asian esittelijä Julia Puumalainen.